

Finnmark fylkeskommune
Finnmárkku fylkkagielda

Sentraladministrasjonen
Areal- og kulturvernavdelinga

Vår dato: 26.3.2008

Arkivkode: _;L00;&13

Gradering: Ugradert

Vår referanse: 07/01966-3/UGRO

Deres referanse:

Vår saksbehandler: Roy Åge Jensen Ugseth
tlf. +47 78 96 20 96
roy.aage.jensen.ugseth@ffk.no

Miljøverndepartement

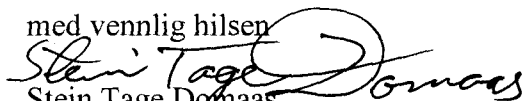
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

**Uttalelse til utkast til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming -
Finnmark fylkeskommune**

Vi viser til Deres brev av 06.desember 2007. Vi er klar over at høringsfristen var 15. mars i år og beklager at vi ikke har fått sendt vår uttalelse i saken.

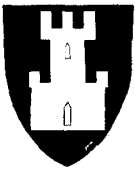
Vedlagt følger saksfremlegg og vedtaket i saken.

med vennlig hilsen

Stein Tage Domaas
areal- og kulturvernsjef

Postadresse Sentraladministrasjonen Fylkeshuset 9815 Vadsø	Besøksadresse Sentraladministrasjonen Fylkeshuset Henry Karlsens plass 1 9800 Vadsø	E-postadresse postmottak@ffk.no Internettside www.ffk.no	Telefon +47 78 96 20 00 Telefaks +47 78 96 23 70	Organisasjonsnummer 974 795 159 Bankkonto 49300912051
--	--	---	---	--

**SAK NR. 08/17 UTKAST TIL RIKSPOLITISKE RETNINGSLINJER FOR
UNIVERSELL UTFORMING - HØRING**

Arkivsak 07/01966

Fylkesordførers innstilling:

Fylkesutvalget er positiv til høringsutkastet til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.

Når det gjelder punkt 4 og 5, ønsker fylkesutvalget at punktene blir mer konkrete og at det blir gjort en klarere inndeling i hva som er kriterier for lokalisering og hva som er kriterier for utforming av planløsning.

Fylkesutvalget understreker at en del kommuner trolig vil få problemer med å oppfylle kravene til fysisk utforming, dersom disse gjøres absolutte. Fylkesutvalget støtter derfor siste avsnitt i punkt 5.

Fylkesordføreren endret innstillingen slik:

Siste avsnitt i innstillingen – strykes.

Høyre v/Robert Gærnæ fremmet følgende forslag:

Andre avsnitt i fylkesordførers innstilling:

Når det gjelder punkt 4 og 5, ønsker fylkesutvalget at punktene blir mer konkrete og at det blir gjort en klarere inndeling i hva som er kriterier for lokalisering og hva som er kriterier for utforming av planløsning.

Tas ut i sin helhet.

VOTERING:

Fylkesordførers endrede innstilling – 1. avsnitt
Høyres forslag v/Robert Gærnæ
Fylkesordførers endrede innstilling – 2. avsnitt

enstemmig vedtatt
forkastet mot 4 stemmer
vedtatt mot 4 stemmer

Vedtak;

Fylkesutvalget er positiv til høringsutkastet til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.

Når det gjelder punkt 4 og 5, ønsker fylkesutvalget at punktene blir mer konkrete og at det blir gjort en klarere inndeling i hva som er kriterier for lokalisering og hva som er kriterier for utforming av planløsning.

Finnmark fylkeskommune
Finnmárkku fylkkagielda

Sentraladministrasjonen
Areal- og kulturvernavdelinga

Arkivsak: 07/01966

Ugradert

Arkivkode: _

Saksbeh: Roy Åge Jensen Ugseth

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato
10.3.2008

Saksnr.
08/17

**UTKAST TIL RIKSPOLITISKE RETNINGSLINJER FOR UNIVERSELL
UTFORMING - HØRING**

FYLKESORDFØRERS INNSTILLING:

Fylkesutvalget er positiv til høringsutkastet til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.

Når det gjelder punkt 4 og 5, ønsker fylkesutvalget at punktene blir mer konkrete og at det blir gjort en klarere inndeling i hva som er kriterier for lokalisering og hva som er kriterier for utforming av planløsning.

Fylkesutvalget understreker at en del kommuner trolig vil få problemer med å oppfylle kravene til fysisk utforming, dersom disse gjøres absolutte. Fylkesutvalget støtter derfor siste avsnitt i punkt 5.

Vadsø, 22. februar 2008

Runar Sjøstad
fylkesordfører

Rikspolitiske retningslinjer for universell utforming – høring

Bakgrunn

Miljøverndepartementet la den 6. desember i 2007 ut rikspolitiske retningslinjer for universell utforming ut på høring med en høringsfrist til 15. mars.

Beskrivelse

De rikspolitiske retningslinjene er en videreføring av et arbeid som har pågått i lengre tid.

Retningslinjene fastsetter nasjonale mål for universell utforming og angir virkeområde og formål, ansvarsforhold, krav til den kommunale planprosessen, krav til fysisk utforming og hvem som kan fremme innsigelse til planer.

Hensikten med de rikspolitiske retningslinjene er å ...”sikre at planleggingen bidrar til en utvikling i mot et stadig mer universelt utformet samfunn”..

Retningslinjene følger vedlagt, samt kommentarene fra Miljøverndepartementet.

Begrepsavklaring

Rikspolitiske retningslinjer (RPR) er en del av den statlige styringa av arealpolitikken og er hjemlet i plan- og bygningslovens § 17-1. En må skille mellom rikspolitiske *retningslinjer* og rikspolitiske *bestemmelser*. Retningslinjene er mer styrende for mål og grunnlag for planen og vanligvis ikke like konkrete som bestemmelser. Rikspolitiske bestemmelser blir sjelden brukt, da disse er en kraftig inngripen i planmyndigheten til kommunen. Begge formene kan gi grunnlag for innsigelse. Kommunene er til syvende og sist de som gjør avveininger i forhold til hvilke hensyn som skal veie tyngst i den enkelte plan.

Universell utforming (forkortes ofte UU) som begrep betyr at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk skal utformes slik at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig, uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

De rikspolitiske retningslinjene for universell utforming vil bli sett i sammenheng med det øvrige arbeidet som gjelder på området, så som Syse-utvalgets utredning "Likeverd og tilgjengelighet" (NOU 2005:8).

Vurdering

Forholdet til fylkesplanen for Finnmark 2006-09

I kap 4.6, retningslinjer for stedsutvikling – vi forventer, står det følgende om universell utforming:

- At kommunene gjennom planprosesser tar hensyn til universell utforming.

Universell utforming er mye rettet mot stedsutviklingsarbeidet, da dette er en overordnet føring i alt planarbeid som går på utvikling av stedene i Finnmark.

Innholdet i fylkesplanen er Finnmark fylkeskommune sin forventning ovenfor kommunene i Finnmark i forhold til universell utforming. Dette gjelder først og fremst i forhold til planer etter plan- og bygningsloven. RPR for universell utforming utdyper nærmere hva dette innebærer av krav til kommunal saksbehandling.

Fylkesrådmannen har over lengre tid ønsket en klargjøring av hva som ligger i punkt 4.6 i Fylkesplanen. Ettersom fylkeskommunen har en stor utfordring i å veilede kommunene, og saksporføljen er økende, er det svært viktig med konkrete verktøy som kan brukes i planveiledningen.

Hvilken rolle har fylkeskommunen i forhold til universell utforming?

I punkt 3, *ansvarsforhold*, i det vedlagte høringsutkastet står følgende:

"Fylkesmannen skal, i samråd med fylkeskommunen gi veiledning, uttalelser og nødvendig støtte for å sikre at kommunen i sitt arbeid ivaretar pkt. 4 og 5 i disse retningslinjene. Fylkeskommunen har også ansvaret for å ivareta universell utforming i sin egen planlegging [2]"

Retningslinjene legger vekt på regional stat sin rolle i forhold til *utøvelse* av veiledning, uttalelser og nødvendig støtte knyttet til kommunens planarbeid. Det legger også vekt på at det skal skje i *samråd* med fylkeskommunen.

Fylkeskommunen utøver allerede veiledning etter plan- og bygningsloven i forhold til universell utforming og flere andre planfaglige tema. Fylkeskommunen er forpliktet til dette gjennom plan- og bygningslovens § 12-2. Daglig rådgir fylkesrådmannen kommunene i planarbeid etter plan- og bygningsloven, og er også leder av regionalt planforum (arealplanforum) som er en viktig møtearena for kommunene, der kommunen(e) har muligheten til å møte andre sektor- og fagmyndigheter som påvirker og påvirkes av den kommunale arealplanleggingen.

Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging er ett konkret eksempel på retningslinjer som benyttes av fylkeskommunen, og som er inkorporert i gjeldende fylkesplan. Denne *formen* for statlige veiledninger/retningslinjer er altså ikke noe nytt, men graden av *konkretisering* i forhold til hva som er de statlige intensjonene med universell utforming, er nye. Det er sånn sett en forsterking og videreføring av den statlige satsinga og fokusen på dette området.

Konsekvenser for Finnmark fylkeskommune

Retningslinjene vil kunne få konsekvenser for detaljnivået som fylkeskommunen involverer seg på. Fylkesrådmannen forsøker etter beste evne å veilede kommunene i planer og sørge for at flest mulig hensyn og problemstillinger blir tatt opp så tidlig som mulig i planprosessen, og stort sett alltid før planer blir lagt ut til offentlig ettersyn. Retningslinjene vil derfor medføre merarbeid både for Finnmark fylkeskommune og kommunene i form av økt fokus på dette hensynet i planene. Det vil også øke behovet for mer kunnskap om emnet.

Rådet for funksjonshemmede og rådet for eldre er allerede sterkt engasjert i dette temaet, og deres uttale vedr. dette vil bli vedlagt. Ettersom møtet skulle være rett før møtet i fylkesutvalget, rekker ikke fylkesrådmannen å inkorporere deres uttalelse i vårt saksfremlegg.

Fylkeskommunen har allerede inkorporert universell utforming i fylkesplanen, jf innledningen. Dette punktet vil kunne få betydning for neste rullering/revisjon av fylkesplanen for Finnmark.

Konsekvenser for kommunal planlegging

Vi har vurdert punkt 4 og punkt 5 i høringsutkastet og det følgende må ses opp mot disse punktene.

Krav til kommunal planprosess

Punkt 4, krav til den kommunale planprosessen er i all hovedsak konkrete og gode. Vi savner en utdyping av hva som menes med "tilgjengelighetssituasjonen" i punkt a. Vi gjør også oppmerksom på at ikke alle kommuner har et eget råd for funksjonshemmede allerede. Spesielt små kommuner kan få utfordring med å fylle et slik råd. Disse må også sikres kompetanse i forhold til å kunne bedømme planer og tiltak som kan komme innenfor RPR'en.

Krav til fysisk utforming

Universell utforming kan ses i to "dimensjoner" i forhold til arealplanlegging. Dette hensynet kan enten være styrende for *lokalisering av tiltak* eller styrende for den *fysiske løsningen* som til syvende og sist velges.

Den første "dimensjonen" innebærer en stor utfordring da dette går på **hvor** en skal lokalisere for eksempel ny infrastruktur, byggeområder og lignende. *Lokalisering* henger nøye sammen med egnethet, eiendomsforhold etc. Dette kan ofte innebære vanskelige lokalpolitiske avveininger. Det krever også at kommunen har en større grad av planfaglig kompetanse. Vi mener imidlertid at det gir en bedre gevinst – langsiktig sett - å få til gode helhetsløsninger som gavner de fleste i samfunnet (inkludert mennesker med ulik grad av funksjonsevne) gjennom å lokalisere tiltak på riktig sted. Dette innebærer at en må se på sammenhengen mellom tre basale behov, arbeid, bosted og fritid. Dette vil variere fra plansak til plansak.

Den andre dimensjonen er kanskje den som innebærer minst utfordring for kommunens planmyndighet da denne går på teknisk løsning/utforming av selve tiltaket. Da er allerede lokaliseringen bestemt. Dette kan "pålegges" utbygger i byggesaken i forhold til fysisk utforming.

Retningslinjene som ligger ute til høring gir relativt gode signaler som kan benyttes i planarbeidet, men punktene kunne være tydeligere presisert, og også skille klarere hva som er kriterier for lokalisering og hva som er kriterier for utforming.

Dette vil kunne gjøre det lettere å skille hva som er styrende for planutforming og hva som er styrende for teknisk løsning som en følge av planen.

Generelt vil retningslinjene trolig innebære store utfordringer for kommunene, spesielt små kommuner med spredt utbygging og med dårlige utbygde kollektivtilbud, og med få og spredte servicefunksjoner.

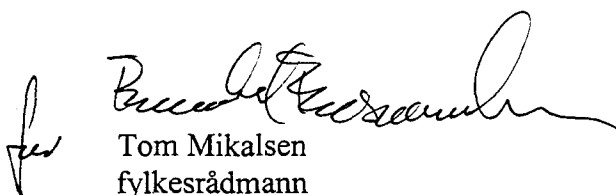
Det siste avsnittet i punkt 4, kommunen skal vurdere.... kan være en mulighet for slike kommuner til å oppfylle kriteriene i punkt 5. Hvis ikke vil slike kommuner som nevnt få store problemer med å oppfylle slike krav, rett og slett pga av at servicefunksjoner, bosetting og kollektivtilbud ikke eksisterer.

Konklusjon

Fylkerådmannen er positiv til høringsutkastet til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.

Når det gjelder punkt 4 og 5, ønsker fylkerådmannen at punktene blir mer konkrete og at det blir gjort en klarere inndeling i hva som er kriterier for lokalisering og hva som er kriterier for utforming av planløsning.

Fylkerådmannen understreker at en del kommuner trolig vil få problemer med å oppfylle kravene til fysisk utforming, dersom disse gjøres absolutte. Fylkerådmannen støtter derfor siste avsnitt i punkt 5.

Tom Mikalsen
fylkerådmann

Vedlegg:

- Høringsutkast til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.